

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “ÖZEL EĞİTİM” KONUSUNDAKİ YETERLİKLERİ *

THE COMPETENCIES OF CLASSROOM TEACHER CANDIDATES ON SPECIAL EDUCATION

Yrd. Doç. Dr. Eyüp İZCİ

Gaziantep Üniversitesi Adıyaman Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü

izci@gantep.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, sınıf öğretmenleri adaylarının özel eğitim konusundaki yeterliklerini ortaya çıkarmaktır. 1998-1999 Eğitim-Öğretim yılından itibaren Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından eğitim fakültelerinde yeniden yapılanmaya gidilmiş ve öğretmenlerin yetiştirilmesinde ülkenin ihtiyaçlarına uygun dünya standartlarında nitelikli öğretmen yetiştirilmesi çabalarına ivme kazandırılmaya çalışılmıştır. Sınıf Öğretmenliği programında yer alan derslere ilave olarak “Özel Eğitim” dersinin de lisans programında zorunlu bir ders olarak okutulmaması gözden kaçan bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Araştırma 2003-2004 öğretim yılı bahar yarıyılında Gaziantep Üniversitesi Adıyaman Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında öğrenim görmekte olan 132 dördüncü sınıf öğrencisini kapsamaktadır. Araştırma doğrudan evren üzerinden yapıldığı için ayrıca örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırma sürecinde elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucunda elde edilen ana bulgular şunlardır; Sınıf öğretmenleri adaylarının özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığı, bu nedenle Özel Eğitim dersi, sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının bu konudaki bilgi ve beceri eksikliklerinin giderilmesi açısından en az 2 dönem programda yer alması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Kaynaştırma Eğitimi, Özel Eğitim, Özür.

ABSTRACT

The main purpose of this study is to reveal the competence of primary school teacher candidates regarding private education. Since the school year 1998-1999, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (Presidency of Higher Education Council) has tried hard to introduce reforms at Educational faculties and has reshaped the curricula in these faculties to train the teachers considering the needs of the country and global trends in general. However, undergraduate curricula of educational faculties don't consist of 'special education' courses, which seems to be an unfortunate point which has to be underlined.

This research covered 132 fourth year students at Gaziantep University, Adıyaman Educational Faculty, Primary School Education Faculty during 2003-2004 spring semester. The research was conducted in general, therefore no further examples were given. The findings are given as follows; classroom teacher candidates, unfortunately, don't have the basic skills, and knowledge needed for integration and special education, so it can be concluded that special education courses should be taught for at least two semesters so that any lack of knowledge and skill on this subject can be removed.

Key Words: Integration Education, Special Education, Handicap

1. GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü dünyadaki 1-18 yaş arasındaki özürlü çocukların oranının ortalama olarak %12 civarında olduğunu, bu oranlar ülkemize uyarlandığında 0-18 yaş arasındaki özürlü çocukların sayısının 4.000.000 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Bu tahminlere göre ülkemizdeki özel eğitime muhtaç çocukların yaklaşık olarak henüz onda birinin bile eğitim hizmetlerinden tam olarak yararlanamamaktadır (Üre, 2002).

* Bu çalışma XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı'nda (6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya) sunulan bildiriden uyarlanmıştır.

Özel eğitime muhtaç çocukların içinde buldukları durumlarının düzelmesi için en büyük ihtiyaçları özel eğitimidir. Özel eğitim ise, özel yetişmiş personel tarafından, özel olarak hazırlanmış programlara göre özel eğitime muhtaç çocuğun özür ve özelliklerine uygun şekilde düzenlenmiş eğitim ortamında verilen bir eğitimidir. (Çağlar, 1998).

Kaynaştırma ülkemizde son 20 yıl içinde özel eğitim alanında üzerinde önemle durulan eğitim uygulamalarından biridir. Kaynaştırma programları, zihinsel, bedensel, işitme veya görme yetersizliği olan, öğrenme güçlüğü bulunan ya da üstün yetenekli çocukların, normal akranlarıyla birlikte eğitilmeleridir. Kaynaştırma eğitimi, 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı yasa ile; 1997’de çıkarılan 573 sayılı kararname ve buna dayalı olarak 2000 yılında yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri yönetmeliği ile yaygın olarak uygulanmaya başlanmıştır. Söz konusu yasa ile ilgili yönetmelik, özel gereksinimli çocukların, ister yetersizlikten etkilenmiş olsun, isterse artı yetenek düzeyine sahip bulunsun, “eğitsel tanılama” süreci ile en az kısıtlayıcı ve uygun eğitim ortamına, akranlarıyla birlikte eğitim alabilecek biçimde yerleştirilmelerini hükme bağlamıştır (Yeşilyaprak, 2003).

Özel Eğitim Hizmetleri yönetmeliği ile, kaynaştırma eğitiminin ilkeleri, ölçütleri, biçimleri ile kaynaştırma eğitiminde görev alacak personelin görev ve sorumlulukları belirlenmiştir. Engelli olarak tanılanmış öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programlarının hazırlanması da aynı yönetmelikte ifade edilmiştir (Kargın, 2003).

1999 yılında toplanan I. Özürlüler Şurası komisyon raporları ve genel kurul görüşmelerinde, ülkemizdeki engellilerin eğitim hizmetlerinden yararlanma oranının % 2.97 düzeyinde olduğu belirtilmiştir. Bu konudaki en önemli sorunun özel eğitimin, genel eğitim sisteminden çok farklı olarak algılanması, o nedenle de pek çok özel gereksinimli çocuğun genel eğitim sisteminden dışlanarak sadece özel eğitim kurumlarında eğitim almalarına fırsat tanınması, bu durumda eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanamamasına yol açacağı belirtilmektedir. Şura’da kaynaştırma uygulamalarının başlatılmış olmasına karşın uygun politikalar ve programlar olmayışının sorun oluşturduğu, bunun yanında genel öğretmen yetiştirme programlarında engellilere yönelik derslerin olmayışı kaynaştırma eğitimi hizmetlerinin başarısını etkilediği üzerinde durulmuştur (T.C. Başbakanlık, 1999).

06.06. 1997 yılında yürürlüğe giren 573 sayılı “Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”, engelli çocuklara fırsat eşitliğini ve eşit katılımlarını sağlamada yeni bir anlayış getirmiştir. Bu anlayışa göre engelli çocukların tümüne eğitim hakkı verilmektedir. Normalleştirmeyi ve çocuk merkezli bireyselleştirilmiş eğitim programlarının en az kısıtlayıcı ortamlarda eğitime fırsatlarını getirmektedir. Ayrıca bu çocukların eğitsel değerlendirmelerinin yapılmasını, eğitim planlamalarının bu değerlendirme sonuçlarına dayalı olmasını gerektirmesi

nedeniyle etiketlemeyi de önleyeceği beklenmektedir. Erken çocukluk ve okul öncesi eğitimini zorunlu eğitimin bir parçası haline getirmekte, ana babalara eğitimin her aşamasında katılım hakkını sağlamak ve çocukları hakkında bilgilendirilme ve kararlara katılım hakkını getirmektedir. Çocukların engel durumlarına bakılmaksızın uygun eğitim program ve planlamaların yapılmasını öngörmekte böylelikle ek engelleri, engel durumlarının ağırlığı gibi nedenlerle eğitimden dışlanmayı önlemektedir (T.C. Başbakanlık, 1999).

Engelli çocuklar bazen ilköğretim okullarında diğer çocuklarla birlikte eğitilmekte, bazen yatılı ya da gündüzlü-yatılı özel eğitim okullarında, bazen de ilköğretim okullarında oluşturulan özel sınıflarda eğitim görmektedirler. Eripek, son yirmi yıldır özürli çocukların normal sınıflara kabul edilmesinde büyük bir gelişme olduğunu belirtmektedir. Eripek bu gelişimin hızlı olduğunu söylerken, bir başka problem yetişmiş özel eğitim elemanı eksikliği kendini göstermektedir. Bu durumda özel eğitim öğretmeni eksikliğini tamamlayacak tedbirler alınırken sınıf öğretmeni ve branş öğretmenlerine de çok büyük görevler düşmektedir (Üre, 2002).

Bazı özel sorunlu çocukların normal sınıf içerisinde yer alması, çoğu zaman okullarda ve eğitimciler arasında tartışma konusu olmaktadır. Ancak günümüzde yaygın kabul gören görüş, özel sorunlu öğrencilerin de kaynaştırma programlarıyla normal öğrenciler ile bir arada eğitim görmesinden yanadır. Temel insan hakları açısından yaklaşıldığında da her insanın eğitim görme hakkı olduğu gözden uzak tutulmamalıdır. Çağımızda, eğitim sisteminin dışına atılacak hiçbir çocuğun olamayacağı kabul edilmektedir (Özabacı, 2004).

Özel eğitim alanındaki sorunların çözümü için bütün öğretmenlerin bu konuda rol almalarının sağlanması, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi her öğretmen adayının mezun olmadan önce özel eğitim ile ilgili dersleri başarıyla tamamlamış olmaları, böylelikle bütün mezun öğretmenlerin özel eğitim konusunda duyarlı ve bilgili olmalarının sağlanması gerekmektedir. Bu sürecin bir gereği olarak yüksek öğretim kurulu öğretmen yetiştiren kurumlarda rehberlik programlarının konmasını ve okutulacak konuların içine özel eğitim ve rehberlik başlığı altında bir konunun dahil edilmesini sağlamıştır (Üre, 2002). Özel eğitim konusunun bir ders içerisinde sadece bir konu başlığında ele alınması önemli olmakla birlikte, gelişmiş ülkeler ile kıyaslandığında oldukça yetersiz kalmaktadır.

Yapılan birçok araştırma sonucu da öğretmenlerin özel eğitime muhtaç çocuklara birtakım sınıf içi ve dışı etkinliklerde bulunmak istemelerine rağmen, bu alandaki bilgi ve beceri eksiklikleri, kendilerini bu alanda yetersiz hissetmelerine neden olmaktadır.

Araştırmanın Amacı

1998-1999 Eğitim-Öğretim yılından itibaren eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ile öğretmen yetiştiren fakültelerin programlarında köklü değişiklikler olmuştur.

Ancak ülkemizde özel eğitime muhtaç bireylerin tümü özel eğitim okullarındaki eğitim-öğretim hizmetlerinden yararlanamadıklarından, özel eğitime muhtaç bireylerin normal sınıflarda da kaynaştırma eğitimi çerçevesinde eğitim-öğretim faaliyetlerinden faydalanmaları sağlanmıştır. Sınıf öğretmenlerinin yetişmesinde özel eğitim dersinin önemi kaynaştırma eğitimi ile daha da artmış durumdadır.

Bu araştırmada sınıf öğretmeni adaylarının özel eğitim konusundaki yeterlikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Araştırmada eğitim fakültesi ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan dördüncü sınıf öğrencilerinin özel eğitim konusundaki yeterlikleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırma 2003-2004 öğretim yılı bahar yarıyılında Gaziantep Üniversitesi Adıyaman Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Ana Bilim Dalında öğrenim görmekte olan dördüncü sınıf öğrencilerini kapsamaktadır. Araştırma doğrudan evren üzerinden yapıldığı için ayrıca örneklem alma yoluna gidilmemiştir. Araştırmaya katılan 132 öğrencinin de veri toplama aracı geçerli sayılmıştır.

TABLO 1
Örnekleme Oluşturan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımları

ÖĞRENCİLER	N	%
KIZ	69	52.3
ERKEK	63	47.7
TOPLAM	132	100

Araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin % 52.3'ü kız, % 47.7'si ise erkektir.

Veri Toplama Aracı ve Çözümlemesi

Araştırmadaki verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen “Özel Eğitim Yeterlilik ve İhtiyaç Analizi” ölçeği kullanılmıştır. Likert tipi ölçek özelliği taşıyan ankette beşli derecelendirme kullanılmıştır. Buna göre “Kısmen”, “Çok az”, “Hiç”, “Tamamen”, “Fikrim yok” şeklinde seçenekler oluşturulmuştur. Ölçeğin KMO değeri 0.780, Bartlett testi 2287,238 ve Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı 0.78 bulunmuştur. Bu sonuçlar göre ölçekteki maddelerin yapı geçerliliğinin ve güvenilirliğinin yeterli olduğunu göstermektedir. Elde edilen veriler SPSS (Statistics Package For Socials Sciences) paket programında değerlendirilmiş olup, değerlendirmeler elde edilen bulguların yüzde ve frekanslarına göre yapılmıştır.

3. BULGULAR

Eğitim fakültesi ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan son sınıf öğrencilerinin özel eğitim konusundaki yeterlikleri ve ihtiyaçlarının belirlenmesi ile ilgili araştırma sonuçları aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

TABLO 2
Öğretmen Adaylarının Özel Eğitim İle İlgili Görüşleri

	Tamamen		Kısmen		Çok az		Hiç		Fikrim Yok	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ülkemizde Özel Eğitime yeterli ilginin gösterildiğine inanıyor musunuz ?	2	1.5	27	20.5	81	61.4	21	15.9	1	0.8
İlköğretim I. kademede sınıflardaki öğrenci sayısının kaynaştırma eğitimi için ne derecede idealdir.	10	7.6	25	18.9	35	26.5	60	45.5	2	1.5
Ülkemizde normal sınıflarda özel eğitim gerektiren çocuklara yönelik yapılan kaynaştırma eğitiminin verimliliğine ne derecede inanıyorsunuz ?	19	14.4	17	12.9	66	50.0	25	28.9	5	3.8

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının % 61.4'ü ülkemizde özel eğitime ilginin “Çok az” olduğunu belirtmişlerdir. İlköğretim I. kademede sınıflardaki öğrenci sayısının da kaynaştırma eğitimi için ideal olmadığı görülmektedir (% 45.5 “Hiç”). Öğretmen adayları ülkemizde normal sınıflarda özel eğitim gerektiren çocuklara yönelik yapılan kaynaştırma eğitiminin verimliliğine de inanmamaktadırlar (% 50). Bu sonuçlar gösteriyor ki ülkemizde özel eğitime gösterilen ilgi yeterli değildir, sınıflardaki öğrenci sayısının 40-60 arasında olduğu düşünülürse kaynaştırma eğitimi için ideallliği şöyle dursun, normal bireylerin eğitimi için de oldukça kalabalık olduğu söylenebilir. Özel eğitime muhtaç çocuklara yönelik yapılan eğitim-öğretim etkinliklerinin sembolik düzeyde olduğu bir gerçektir.

TABLO 3
Öğretmen Adaylarının Özel Eğitim Konusundaki Yeterliklerine İlişkin Görüşleri

	Tamamen		Kısmen		Çok az		Hiç		Fikrim Yok	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Kaynaştırma Eğitimi ile ilgili bilgi ve becerilerinizin bu çocuklara yönelik yapacağınız eğitim-öğretim çalışmalarında yeterli olacağına inanıyor musunuz ?	8	6.1	30	22.7	31	23.5	61	46.2	2	1.5
Staj çalışmalarınız süresince yapmış olduğunuz gözlemlerinizi özel eğitim gerektiren çocukların davranışlarındaki farklılıklara neden olan etmenlerin ne olduğunu biliyor musunuz ?	6	4.5	44	33.3	68	51.5	8	6.1	6	4.5
Sınıf öğretmenliği bölümünde görmüş olduğunuz Rehberlik dersinin özel eğitim alanındaki bilgi ve becerilerinizin belli bir düzeye ulaşmasında katkısı olduğuna inanıyor musunuz ?	27	20.5	47	35.6	53	40.2	4	3.0	1	0.8
Sınıf öğretmenliği bölümünde görmüş olduğunuz Gelişim ve Öğrenme dersinin özel eğitim alanındaki bilgi ve becerilerinizin belli bir düzeye ulaşmasında katkısı olduğuna inanıyor musunuz ?	44	33.3	58	43.9	26	19.7	4	3.0	0	0

Bir sınıf öğretmeni adayı olarak özel eğitimin dışındaki bilgi ve becerilerinizin bu kademedeki öğretmenlik yapmanız için yeterli olduğuna inanıyor musunuz ?	52	39.4	39	29.5	20	15.2	19	14.4	2	1.5
Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığınızda, görevli olduğunuz sınıftaki kekeme, hiperaktif, öğrenme güçlüğü vb. sorunları olan öğrencilere nasıl davranılacağını biliyor musunuz ?	8	6.1	43	32.6	72	54.5	9	6.8	0	0
Göreve başladığınızda özel eğitim gerektiren çocukların eğitiminde Okul Rehber öğretmenin önereceği program doğrultusunda yapacağınız çalışmaların yeterli olacağına inanıyor musunuz ?	21	15.9	67	50.8	31	23.5	9	6.8	4	3.0

Tablo 3 incelendiğinde öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi ve becerilerinin, bu çocuklara yönelik yapacakları eğitim-öğretim çalışmalarında yeterli olacağına inanmadıkları yönündedir. Çünkü bu soruya öğretmen adaylarının % 46.2'si "Hiç", % 23.5'i "Çok az", % 22.7'si ise "Kısmen" yeterli olacaktır şeklinde görüş ifade etmişlerdir. Yine özel eğitim gerektiren çocukların davranışlarındaki farklılıklara neden olan etmenlerin ne olduğu konusunda öğretmen adaylarının % 51.5'i "Çok az" şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının sınıf öğretmenliği bölümünde görmüş oldukları "Rehberlik" ve "Gelişim ve Öğrenme" derslerinin özel eğitim alanındaki bilgi ve becerilerinize katkısı olduğuna inanıyor musunuz ? sorularının cevaplarına baktığımızda, öğretmen adaylarının % 40.2'si rehberlik dersinin "Çok az", gelişim ve öğrenme dersi için de adayların % 43.9'u "Kısmen", % 33.3'ü ise "Tamamen" katkı sağlayacağına inanmaktadırlar. Öğretmen adayları özel eğitim konusundaki bilgi ve becerilerine katkısı bakımından, gelişim ve öğrenme dersinin rehberlik dersinden daha fazla olduğuna inanmaktadırlar. İlginç bir bulgu da öğretmen adaylarının özel eğitim dışındaki bilgi ve becerilerinin, bu kademedeki öğretmenlik yapmak için yeterli olduğuna inanıyor musunuz? sorusuna vermiş oldukları cevaplarıdır; adayların % 39.4'ü bu konuda kendilerini "Tamamen" yeterli bulurken, % 29.5'i ise "Kısmen" yeterli bulmaktadır. Özel eğitim dışındaki genel öğretmenlik bilgi ve becerileri bakımından da öğretmen adaylarının kendilerini yeterli gördükleri söylenemez. Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığınızda, görevli olduğunuz sınıftaki kekeme, hiperaktif, öğrenme güçlüğü vb. sorunları olan öğrencilere nasıl davranılacağını biliyor musunuz? sorusuna adayların % 54.5'i "Çok az" şeklinde görüş belirtmişlerdir. Özel eğitime muhtaç çocukların eğitiminde okul rehber öğretmenin önereceği program doğrultusunda yapılacak çalışmaların yeterli olacağına da öğretmen adayları pek inanmamaktadırlar, zira adayların % 50.8'i "Kısmen" yeterli olacaktır demektedirler.

TABLO 4
Öğretmen Adaylarının Özel Eğitim İle İlgili Beklentilerine İlişkin Görüşleri

	Tamamen		Kısmen		Çok az		Hiç		Fikrim Yok	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Şayet öğrenim gördüğünüz bölümde teorik düzeyde özel eğitim dersini almış olsaydınız bu dersin, bu alandaki eksikliklerinizin giderilmesinde katkısı olur muydu ?	59	44.7	47	35.6	19	14.4	7	5.3	0	0
Özel eğitim ile ilgili bilgi ve beceri eksikliklerinizin göreve başladiktan sonra da katılacağınız hizmet içi eğitim programları aracılığıyla giderileceğine inanıyor musunuz ?	21	15.9	48	36.4	36	27.3	18	13.6	9	6.8
Sınıf öğretmenliği bölümünde özel eğitim dersi sizce kaç dönem okutulmalı ?(1-2-3-4-5 Dönem)	22	16.7	10	7.6	82	62.1	18	13.6	0	0
Sınıf öğretmenliği branşının özel eğitim alanı ile ilgili olduğunu düşünüyor musunuz ?	69	52.3	27	20.5	18	13.6	16	12.1	2	1.5
Özel eğitim dersinin sınıf öğretmenliği bölümü dışında kalan diğer branş öğretmenliklerinde de zorunlu bir ders olarak okutulması gereğine inanıyor musunuz ?	96	72.7	22	16.7	6	4.5	5	3.8	3	2.3

Tablo 4’te öğretmen adaylarının özel eğitim konusundaki beklentileri ile ilgili görüşleri yer almaktadır. Buna göre teorik düzeyde de olsa öğretmen adayları, bu dersin bu alandaki eksikliklerinin giderilmesinde katkısı olacağına inanmaktadırlar. Zira öğretmen adaylarının % 44.7’si bu dersin “Tamamen”, % 35.6’sı ise “Kısmen” de olsa kendilerine katkı sağlayacağı konusunda hem fikirdirler. Öğretmen adayları göreve başladıktan sonra, katılacakları özel eğitim konusundaki hizmet içi eğitimin de kendilerine “kısmen” katkı sağlayacağına inanmalarıdır (% 36.4 “Kısmen”-% 27.3 “Hiç”). Ankara ilinde Narinoğlu, Örün ve Delioğlu (2000) tarafından yapılan bir izleme çalışmasına göre, sınıflarında “kaynaştırılacak” öğrenci bulunan öğretmenlerin % 84’ü, kaynaştırma eğitimi konusunda herhangi bir kurs, seminer vb. gibi hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim almamışlardır. Doğal olarak, öğretmenler bu konuda desteğe gereksinim duyduklarını (%93’ü) belirtmişlerdir. Öğretmenler destek almak istedikleri konuları ise şöyle sıralamışlardır: Uygun eğitim-öğretim yöntemleri seçme ve kullanma, çocuğun özellik ve ihtiyaçlarını saptama, davranış ve sınıf kontrolü, bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama, motivasyonu sağlama, performans değerlendirme (Akt.; Yeşilyaprak, 2003).

Sınıf öğretmenliği bölümünde özel eğitim dersi sizce kaç dönem okutulmalıdır ? sorusuna öğretmen adaylarının %62.1’i iki dönem olarak cevap vermişlerdir. Sınıf öğretmenliği branşı ile özel eğitim arasında bir bağ olduğunu düşünüyor musunuz? sorusuna ise öğretmen adaylarının % 52.3’ü “Tamamen” dedikleri görülmektedir. Ayrıca sınıf öğretmeni adayları, özel eğitim dersinin kendi bölümleri ile sınırlı kalmamasını, diğer branş öğretmenliklerinde de okutulması gereğine

inandıkları görülmüştür, bu konuda öğretmen adaylarının % 72.7'si bu görüşe “Tamamen” katılıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir.

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlar ışığında geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulgularına göre özel eğitime yeterli ilginin olmadığı görülmektedir. Halen sürdürülmekte olan “Kaynaştırma Eğitimi” uygulamalarında ise, gerek sınıflardaki öğrenci sayısının fazla olması gerekse de görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin bu konudaki bilgi ve beceri eksiklikleri, bu uygulamadan istenilen verimin elde edilememesine neden olmaktadır. Bu nedenle kaynaştırma eğitimi yapılan sınıflardaki öğrenci sayıları mutlaka azaltılmalıdır. Sınıf öğretmeni adaylarının özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi ve becerileri yeterli değildir. Bu konularda öğrencilere katkı sağlayacağı düşünülen rehberlik ve gelişim ve öğrenme dersleri de öğretmen adaylarının bu konudaki ihtiyaçlarının çok az bir kısmını karşılayabilmektedir. Eğitim fakülteleri, sınıf öğretmenliği programında en az iki dönem olmak koşuluyla özel eğitim dersleri okutulmalıdır. Bu dersler “Özel Eğitime Giriş” ve “Özel Eğitim Uygulamaları” gibi dersler olmalıdır. Kaynaştırma eğitiminin uygulama boyutu, öğretmen adaylarının bu sınıflarda staj yapmaları ile gerçekleştirilebilecektir. Sınıf öğretmeni adaylarının göreve başladıktan sonra, özel eğitim konusunda katılacakları hizmet içi eğitim faaliyetlerinin bilgi ve becerilerine katkısı sınırlı olacaktır. Eğer hizmet içi faaliyetlerinin bu konudaki eksikliklerin tamamlanmasında katkısı istenilen düzeyde olsa idi, sürdürülen kaynaştırma eğitiminin de başarıya ulaşması söz konusu olabilirdi. Çünkü halen sürdürülmekte olan kaynaştırma eğitimi uygulamaları, bu alanda hizmet içi eğitim görmüş öğretmenler tarafından sürdürülmektedir, birçok öğretmenin ise bu konuda herhangi bir sertifikası bulunmamaktadır. Bunun için görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin de özel eğitim uygulamalarına, özellikle de kaynaştırma eğitimi ile ilgili bilgi ve becerilerine ivme kazandırılması açısından, ciddi olarak planlanmış hizmet içi eğitim programları düzenlenmelidir. Hizmet içi eğitim programlarına gönüllü sınıf öğretmenleri alınmalı, bu öğretmenler için özendirici tedbirler düşünülmelidir.

KAYNAKLAR

- Çağlar, Doğan (1998). “Türkiye’de Özel Eğitimin Tarihçesi”. **Cumhuriyet’in 75. Yılında İlköğretim, 1.Ulusal Sempozyumu, 27-28 Kasım 1998. Ankara.** Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi Yayınları: 1.
- Kargın, Tevhide (2003). **Cumhuriyetin 80. Yılında Özel Eğitim.** Milli Eğitim Dergisi, Güz 2003, Sayı: 160, Ankara.
- Özabacı, Nilüfer (2004). Sınıfta Sorunlu ve Özel Öğrencilerin Yönetimi. (Edt: Mehmet Şişman-Selahattin Turan). **Sınıf Yönetimi.** Pegem A Yayıncılık. Ankara.
- T.C. Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı (1999). **I. Özürlüler Şurası: Çağdaş Toplum Yaşam ve Özürlüler,** Komisyon Raporları Genel Kurul Görüşmeleri (29 Kasım-02 Aralık 1999), TAKAV Matbaacılık ve Yayıncılık A.Ş. Ankara.
- Üre, Ömer (2002). Özel Eğitim ve Rehberlik. **Psikolojik Danışma ve Rehberlik.** (Editör. Gürhan Can), Pegem A yayıncılık. Ankara.
- Yeşilyaprak, Binnur (2003). **Eğitimde Rehberlik Hizmetleri (Gelişimsel Yaklaşım).** Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.